



The Holy See

A SZENTATYA, XVI. BENEDEK PÁPA BESZÉDE A NEMZETKÖZI TEOLÓGIAI BIZOTTSÁG TAGJAIHOZ

A Pápák termében

2007. október 5. péntek

Bíboros Úr!

Főtisztelendő Püspök Testvéreim!

Tisztelet Professzorok és Kedves Munkatársak!

Különös öröm számomra, hogy fogadhatlak benneteket az éves Plenáris Ülések munkálatainak végén. Mindenekelőtt hálás köszönetemet szeretném kifejezni azokért a köszöntő szavakért, melyeket mindnyájatok nevében a Bíboros úr a Nemzetközi Teológiai Bizottság Elnökeként intézett hozzám üdvözlésként. A Nemzetközi Teológiai Bizottság eme hetedik „quinquenniuma” – amint Ön, Bíboros Úr emlékeztetett rá – már tényleges gyümölcsöt hozott „Az üdvözülés reménye a keresztség nélkül meghalt kisgyermek számára” című dokumentum publikálásával. Ebben úgy tárgyalják a témát, hogy behelyezik Isten egyetemes üdvözítő szándékának, Krisztus egyetlen közvetítői tevékenységének, az isteni kegyelem elsőbbségének és az egyház szentségi mivoltának összefüggésébe. Bízom abban, hogy ez a dokumentum hasznos találkozási pontot képezhet az egyház Főpásztorai és a teológusok számára, sőt segítséget és vigasztalódási forrást nyújthat olyan a hívőknek, akik családjukban a gyermekük váratlan halálát szenvedték el, mielőtt az újjászületés fürdőjében részesíthették volna őt. Meggondolásaitok alkalmat adhatnak a témában való további elmélyülésekre és kutatásokra. Egyre mélyebben bele kell ugyanis hatolni Isten szeretete különböző megnyilvánulásainak megértésébe, ami Krisztusban nyilvánult meg minden ember felé, különösképpen a legkisebbek és legszegényebbek felé.

Gratulálok a már elért eredményekhez, és ugyanakkor bátorítalak benneteket, hogy folytassátok a három másik javasolt téma tanulmányozását, melyek erre a quinquenniumra lettek kijelölve, és amelyeken már az elmúlt években és a mostani Plenáris Ülésen is dolgoztatok. Ezek, amint Ön, Bíboros Úr említette: a természeti erkölcsi törvény alapjai, illetve a teológiának és módszerének

alapelvei. A 2005. december 1-jén tartott Kihallgatás alkalmával felvázoltam a munka néhány alapvonalát, amit a teológusnak folytatnia kell az egyház élő szavával való egységben, a Tanítóhivatal fennhatósága alatt. Szeretnék most egy kissé elidőzni az erkölcsi természeti törvény témájánál. Amint bizonyára ismert, a Hittani Kongregáció kezdeményezésére már tartottak és most is szerveznek – különböző egyetemi központok és társulatok – szimpozionokat vagy tudományos napokat abból a célból, hogy kijelöljék az irányvonalakat és egybeeséseket, melyek hasznosak az erkölcsi természeti törvényről szóló tanítás építő jellegű és hatékony elmélyítésére. Ez a kezdeményezés eddig pozitív fogadtatásra és jelentős visszhangra talált. Nagy érdeklődéssel várják tehát a Nemzetközi Teológiai Bizottság munkáját, amely elsősorban azt célozza meg, hogy igazolja és bemutassa egy, az emberi bölcsesség nagy örökségéhez tartozó egyetemes etika alapjait, mely az értelmes lényeknek valami módon az Isten örök törvényében való részeseését alkotja. Tehát nem kizárólagosan vagy elsődlegesen *felekezeti* jellegű témáról van szó, még akkor sem, ha a természeti erkölcsi törvényről szóló tanítást a keresztény Kinyilatkoztatás és az embernek Krisztus misztériumában való beteljesedése fényének teljességében világítják meg és fejtik ki.

A *Keresztény Egyház Katekizmusa* jól összefoglalja a természeti erkölcsi törvényről szóló tanítás központi magvát, kiemelve, hogy „az első és lényeges parancsokat hirdeti ki. Alapja az Isten utáni vágy; az engedelmesség az iránt, aki minden jó forrása és bírója; valamint az érzék, hogy a másikat önmagunkkal egyenlőnek fogadjuk el. Fő parancsai a Tízparancsban találhatóak meg. E törvényt nem az értelem nélküli lényekhez (melyek összessége a természet) viszonyítva mondjuk természetesenek, hanem azért, mert az értelem, amely kihirdeti, sajátosan az emberi természetéhez tartozik” (n. 1955.). Ezzel a tanítással két lényeges célt lehet elérni: egyrészt, meg lehet érteni, hogy a keresztény hit etikai tartalmát nem egy az emberi lelkiismereten kívüli fensőbbség alkotja, hanem egy olyan norma, amely magában az emberi természetben találja az alapját. Másrészt, a természeti törvényből kiindulva, önmagában megközelíthető minden értelmes lény számára, s ezzel együtt megadja az alapot, hogy párbeszédet lehessen folytatni minden jóakarató emberrel, és még általánosabban: a civil és világi társadalommal.

De a kulturális és ideológiai indítékok befolyása révén a civil és világi társadalom ma elhagyott és zavart helyzetben találja magát: elveszett az emberi lény alapjainak és etikus tevékenységének eredeti nyilvánvalósága, és az erkölcsi természeti törvényről szóló tanítás olyan más felfogásokkal szembesül, amelyek ennek közvetlen tagadását jelentik. Mindennek hatalmas és súlyos következményei vannak a civil és társadalmi rendben. Nem kevés gondolkodó körében ma – úgy tűnik – a jog pozitivistá felfogása uralkodik. Szerintük az emberiség vagy a társadalom, vagy ténylegesen az állampolgárok többsége válik a civil törvény végső forrásává. A feltárolt probléma tehát nem a jó, hanem a hatalom, vagy méginkább a hatalmak közötti egyensúly keresése. Ennek a tendenciának a gyökerében az *etikai relativizmus* áll, melyben egyesek egyenesen a demokrácia fő feltételeit látják, mert a relativizmus garantálhatja a toleranciát és a személyek kölcsönös tiszteletét. De ha így lenne, egykor a többség válna a jog végső forrásával. Történelmünk nagyon világosan megmutatja, hogy a többség tévedhet. A valódi racionalitást nem

a sokaság egyetértése, hanem az emberi értelemnek a teremtői Értelem részéről történő átvilágítása és a mi racionalitásunk eme Forrásának közös meghallgatása biztosítja.

Amikor az emberi személy méltóságának, életének, családi berendezkedésének, a szociális intézkedés egyenlőségének alapvető kívánalmairól van szó, vagyis az ember alapvető jogairól, semmiféle, az ember által alkotott törvény sem haladhatja meg a Teremtő által az ember szívébe írt normát, anélkül, hogy maga a társadalom ne lenne dramatikusan sújtva abban, ami tagadhatatlan alapját képezi. A természeti törvény így mindenkinek nyújtott igazi garanciává válik, hogy szabadon éljen és tiszteletben részesüljön a maga méltóságában, és védelmet kapjon minden, az erősebb részéről érkező ideológiai manipuláció és minden önkényeskedés és visszaélés ellen. Senki sem mentesülhet eme felhívás alól. Ha a kollektív lelkiismeret tragikus elhomályosodása, a szkepticizmus és az etikai relativizmus eltörölné az erkölcsi természeti törvény alapelveit, maga a demokratikus berendezkedés kapna súlyos sebet az alapjaiban. Eme elhomályosítás ellen, mely az emberi – előbb mint keresztény – társadalom krízise, mozgósítani kell minden jóakarátú ember lelkiismeretét, akik laikusok, vagy a kereszténységtől eltérő vallás követői, hogy közösen és tevékeny módon teremtsék meg a kultúrában és a civil s politikai társadalomban az erkölcsi természeti törvény elidegeníthetetlen értékeinek teljes tudatához szükséges feltételeket. Ennek tiszteletétől függ ugyanis az egyesek és a társadalom előrehaladása a hiteles fejlődés útján, a helyes értelemmel megegyezően, mely az Isten örök Értelmében való részesedés.

Kedveseim! Elismerésemet fejezem ki mindnyájatok felé elkötelezettségek miatt és tiszteletemet a már elkészített és még készítendő munkákért. Amikor jókívánataimat fejezem ki jövőbeni munkálkodásotokhoz, szeretettel adom rátok Áldásomat.